

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ

Ίατρικὴ προσωπικότης καὶ ἐξοχότης, ἐκ τῶν σπανίων τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ ἐπιστημονικὴ δόξα διεγράφη τὴν 30ῆν Μαρτίου τοῦ 1893 ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὀλιγίστων ἱκανῶν Ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσιν οἱ χρόνοι τῆς λειψανδρίας, οὓς διερχόμεθα. Ἐκεῖνος, ὅστις ἀφήρπασεν ἀπὸ τοῦ θανάτου τόσας καὶ τόσας ὑπάρξεις, ἐν αὐτῇ τῇ ἐσχάτῃ ὥρᾳ ἀπαραιμίλλως καταδιώκων τὴν νόσον καὶ ἀπαλλάττων τὸ ταλαίπωρον σῶμα τοῦ καταπονοῦντος αὐτὸ τυράννου, ἐκεῖνος, ὅστις ἐπανέδωκεν εἰς πολλοὺς τὴν ζωὴν, δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ ἑαυτὸν καὶ ὑπέκυψεν εἰς τὸ σκληρὸν πεπρωμένον. Ὁ θάνατος ἐπιστήμιμος ὡς ὁ Ἀρεταῖος πανταχοῦ θὰ ἐθεωρεῖτο κοινωνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀπώλεια, παρ' ἡμῖν δέ, ἔνθα τόσον πενιχρὰ εἰς ἐξεχούσας προσωπικότητας εἶναι ἡ Ἐπιστήμη, ὁ θάνατος τοῦ Ἀρεταίου κατέλιπε κενὸν δυσαναπλήρωτον. Καταλιπὼν τὸν βίον, δὲν ἀφῆκεν ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, ἅτινα ἔδωκαν νέαν ὄψιν εἰς τὴν ἐπιστήμην, οὐδὲ ἀνακάλυψιν τινα ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἡ ἀνθρωπότης αἰωνίως εὐγνωμονοῦσα ἀποθαυμάζει. Ὁ κλῆρος οὗτος εἰς ἐλαχίστους ἐδόθη τῶν θνητῶν. Ἀλλ' ὁ **Θ. Ἀρεταῖος**, ὁ ἐξοχος ὡς ἐπιστήμων καὶ ἐξοχος ὡς ἄνθρωπος κατέλιπε χιλιάδας ἀνθρώπων, οὓς διέσωσεν ἐκ βεβαίου θανάτου, χιλιάδας μαθητῶν οὓς ἐδάπτισεν εἰς τὰ νάματα τῆς ἐπιστήμης ὁ ἐπιφανέστερος ἀνά τὴν Ἀνατολὴν πᾶσαν χειρουργος, ὃν ἀπὸ τριακονταετίας, πρωτοστατοῦντα τῆς χειρουργικῆς παρ' ἡμῖν, ἐγγώρισεν ὀλόκληρον τὸ Πανελλήνιον.

Ἡ ἐξέτασις καὶ ἀνέλιξις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τοῦ **Θ. Ἀρεταίου** δὲν εἶναι ἔργον ἡμῶν, διότι αἱ σελίδες τῆς ζωῆς τοῦ τιμήσαντος τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην καὶ περὶφανῶς μοχθήσαντος ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Νεότητος, ἀληθοῦς σεμνώματος τοῦ Ἰατρικοῦ Κόσμου τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, τοῦ **Θεοδώρου Ἀρεταίου**, ὃν ἐκλαυσεν πάνδημος ἡ Πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐθρήνησεν ἀδόλως ὁ Ἑλληνισμός, ἀποτελεῖ μέγα καὶ σπουδαιότατον θέμα ἰδίας μελέτης καὶ βιογραφίας ἀξίον.

Ὁ **Θ. Ἀρεταῖος** εἰς ὃν κυρίως ὀφείλεται ἡ σημερινὴ ἐν Ἑλλάδι χειρουργικὴ δράσις καὶ κίνησις, ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ τὴν 2^{ην} Αὐγούστου τοῦ 1829, τὰς δ' ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς διήνυσεν ἐν Ἀθήναις. Φοιτήσας μόνον ἐπὶ τριετίαν εἰς τὸ ἡμ. Πανεπιστήμιον, ἐν ἔτει 1851 μετέβη εἰς Παρισίους καὶ Βιέννην, ἔνθα μετὰ μακρὰς καὶ ἐπιμόνους μελέτας ἔτυχε

λαμπροῦ διδακτορικοῦ πτυχίου. Τῷ 1856 ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας καὶ ἀριστεύσας εἰς τὰς πρακτικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις διωρίσθη τῷ πρῶτον καθηγητῆς τῆς πλαστικῆς ἀνατομίας ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ καὶ ἐγένετο ὑψηλῆς τῆς χειρουργίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐν ἔτει 1864 προήχθη εἰς ἑκτακτον καθηγητὴν, μετὰ πολλὴν δ' εὐδοκίμῳ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, διεδέχθη τὸν ἀποθανόντα καθηγητὴν τῆς χειρουργίας καὶ διευθυντὴν τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς Ὀλύμπιον, γενόμενος τῷ 1870 τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Τὴν χειρουργικὴν κλινικὴν παρέλαβεν ὁ **Φ. Ἀρεταῖος** ὅπως ἄσημον καὶ μικρὰν, νύτῃσεν δὲ νὰ ἴδῃ αὐτὴν ἀκμάζουσαν καὶ προαγομένῃν εἰς ὑψίστην περιωπὴν ὑπὸ τὴν διαπρεπῆ αὐτοῦ διεύθυνσιν. Τὸ 1865 ἐγένετο ὁ **Φ. Ἀρεταῖος** Ἰατροσύνηδος, διατελέσας τοιοῦτος μέχρις ἐσχάτων, τῷ δὲ 1879 — 1880 ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ὡς συγκλητικὸς ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρέσχε περιφανεῖς ἐκδουλεύσεις καὶ πολυτίμως συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ παρ' ἡμῖν ἔθνικοῦ καθιδρύματος.

ΤΗ ΦΙΛΤΑΤΗ ΜΑΡΙΚΑ, ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΔΙΣΙΟΙΣ ΑΡΡΑΒΩΣΙ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΝ

Λάβε τὰ ἄνθη, κόρη μου! εἶν' ἔμβλημα ἀγάπης,
εἰς τὴν ὁποῖαν χρεωστεῖς τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς,
ἐβλάστησαν ὅπως καὶ σὺ ἐντὸς πλουσίας νάπης,
κ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἐτρόφῃσαν δημιουργοῦ πνοῆς.

Ὡς σέ, καὶ ταῦτα ἔθαλψεν ἡ μητρικὴ ἀγκάλη
καὶ τὰ ἐθώπευσε φαιδρὰ ἢ αὔρα τ' οὐρανοῦ,
ὅπως εἰς σέ, καὶ εἰς αὐτὰ ἀκτὶς φωτὸς ἐστάλη
ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῆς κτίσεως ἀειλαμποῦς φανοῦ.

Ἄλλ' ἂν τὸ ἄρωμα κοινὸν κ' ἡ λάμψις τῶν χρωμάτων
κ' ἡ χάρις ἡ μεθύουσα διάδημα κοινόν,
ἂν εἶν' ἀντιπαράστασις μυχίων αἰσθημάτων,
δῶρον ἀγάπης, — ἔρωτος, σοργῆς ἐρατεινόν,

εἶν' ἄνθη, εἶν' ἐφῆμερα, σὺ δὲ μοι, κόρη, θάλλεις
ὡς δάφνη παρὰ τὰς πηγὰς ναμάτων ὁροσερῶν,
κ' ἐλπίζω εἰς τὴν θαλπωρὴν συζυγικῆς ἀγκάλης
πῶς θὰ τηρήσῃς τὴν τρυφὴν τῶν παιδικῶν καιρῶν.

Ἀθήρησι 27 Νοεμβρίου 1888.

† ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ

Σ. Δ. Π. Σ. Πλὴν τῶν ἄλλων ἀνεκδότων ποιημάτων τοῦ ἀειμνήστου **Θ. Ἀφεντούλη**, ἅτινα κοσμοῦσι τὸν παρόντα τόμον τῆς «Ποικίλης Στοῆς» καὶ ἕτερος ἐγ-